

‘Eén raad voor wie vast komt te zitten: zwijg, spaar je woorden’

‘Ik walg van mezelf door wat ik heb gedaan.’ Paul M. (34) heeft het tijdens ons gesprek herhaaldelijk over schaamte en walging, maar ook over eerlijkheid. Achter een deur zonder klink zit hij zijn straf uit, in de vleugel voor delinquenten met een geestesstoornis in de hulpgevangenis van Maastricht.

“Het zou nooit gebeurd zijn, was ik niet gestopt met joints roken”, zegt Paul, die erop staat zijn echte naam te gebruiken. Voor ons zit een man met staalblauwe ogen en kleine kraters in zijn wangen. Hij gaat gekleed in een trendy witte marcel. Op zijn rechterarm draagt hij een tatoeage van een duivel, zijn linkerarm toont een landschap. “Mijn gezicht is momenteel wel erg opgezwollen”, verontschuldigt hij zich een beetje. “Soms raak ik hier psychisch in de war. Ik krijg daar zware medicijnen voor. De meeste mensen hier zijn geholpen met twee of drie van die pilletjes. Ik heb er soms veertien per dag nodig, anders ben ik overactief.”

Paul heeft een raam in zijn cel, maar erdoor kijken kan hij niet. Alleen zijn kanarie brengt wat verstrooiing. Een kooi in een kooi. Van zijn celwand is slechts hier en daar nog een streepje beton te zien. Tientallen foto’s, tekeningen en met verf beschilderde zakdoeken herinneren hem aan wat hij nu moet missen. ‘Liefste papa, ik vind het fijn dat je er altijd voor me bent’, schrijft een kinderhand in fluoverf. Paul zucht: “Ik heb een vrouw en twee dochtertjes: één van negen en eentje van vijf. Ja, ik heb veel te verliezen.”

De kunstwerkjes van zijn bloedjes spaart hij zorgvuldig, net als zijn eigen dagboek met teksten, gedichten op rijm en reflecties. “Ik heb ondertussen al zo’n driehonderd bladzijden volgeschreven.” Paul gaat rechtop staan en leest een van zijn gedichten voor. Over telefoneren naar God, maar dat de verbinding soms al eens verbroken wordt. Hij dreunt de tekst bijna af, vergeet soms de rijm.

Paul was ooit acht jaar lang verslaafd aan cocaïne. “Ik heb toen in een ontwenningsskliniek gezeten. Daar hield ik ook al een dagboek bij. Na drie weken moest ik er al weg. Ik had toen al heel wat bij elkaar geschreven, maar ik wilde eigenlijk gerust nog drie maanden blijven. Telkens als ik het achteraf moeilijk kreeg, las ik die teksten opnieuw. Dat hielp. Maar ik heb wel mijn entourage moeten dumpen, anders geraak je niet van die harddrugs af. Na drieënhalf jaar proefde ik soms nog de smaak van coke in mijn mond.”

Tegenover acht jaar cocaïne zet Paul achttien jaar joints. “Op mijn vijftiende ben ik beginnen te blowen en verliet ik het huis van mijn ouders. Ik leef al bijna twintig jaar onrustig.”

“Ik hield me toen vooral bezig met het verhandelen van kunst op markten. Eerst verkocht ik oude rotzooi, daarna kreeg ik steeds meer oog voor zelfgemaakte zaken, zoals dekenkisten, 3D-schilderijen en servies. Ik heb ook een tijdje via het internet spulletjes opgekocht om ze vervolgens meteen weer door te verkopen. Altijd met veel winst natuurlijk.” (*knipoogt*).

“Zelf heb ik een etalagekast vol met van die ‘horen, zien en zwijgen’-aapjes. Ik link die beeldjes aan mijn standpunt over justitie. Horen, zien en vooral zwijgen. Als je vast komt te zitten, moet je zwijgen. Ik ben altijd tegen het justitiesysteem geweest. Ik was ook nooit de braafste. En kwam ik al eens in opspraak door die kunsthandel, dan deed ik mijn mond niet open. (*grijnst*)”

Maar plots liep het fout, nadat Paul op 5 december 2005 besloten had om zichzelf “een cadeau te doen” en zijn laatste grammetjes wiet weg te gooien. “Had ik dat niet gedaan, dan

was er wellicht nooit iets gebeurd. Weet je, toen ik vroeger een jointje opstak, dronk ik op café hooguit nog zes pintjes. Zonder wiet waren dat plots 24 pinten. Op een nacht ben ik stomdronken naar huis gestrompeld. Ik nam mijn wapen en ben toen nog een eindje gaan wandelen, mijn pistool dicht bij me geklemd. Plots zag ik nog ergens licht branden. Ik belde aan. Een vrouw deed de voordeur open. Ik heb haar bedreigd en verkracht, zonder dat ik het wist. Voor hetzelfde geld had er een stoere gast die deur opengedaan en was die nacht helemaal anders afgelopen. Ik heb er heel veel spijt van. Ik walg van mezelf. Hier, in mijn cel, gaat er van alles door mijn hoofd, maar het is vooral een gevoel van walging tegenover mezelf dat overheerst. En schaamte. Ik snap ook niet waarom ik dat gedaan heb, maar ik snap wel dat ik psychologische hulp nodig heb. Ik kom eerlijk uit voor mijn misdaad en heb ook niet het gevoel dat ik daar stoer over moet doen. Ik heb geen spijt van mijn cocaïneverleden, wel van die misstap. Ik heb mijn slachtoffer trouwens een brief geschreven. Die vrouw woont verdorie een straat verderop.”

Schaamte en spijt, maar ook dankbaarheid. Omdat zijn vrouw hem niet heeft laten vallen. Paul glimlacht: “Zij is zo sterk. Toen ik hier net aankwam, voelde ik me levensmoe, nu gaat het al wat beter. Ik stuurde mijn dagboek regelmatig naar huis op. Aan mijn teksten kan mijn vrouw zien welke evolutie ik hier doormaak, zegt ze. Maar het is niet gemakkelijk *in den bak*. De dagen vliegen voorbij, maar de weekends niet.”

Als zijn misstap iets in hem veranderd heeft, dan wel zijn geloof. “Ik ben een fervent kerkganger geworden en dat zal altijd zo blijven”, zegt hij bijna vroom. “Gerechtigheid en respect, daar streef ik naar. Ja, ik heb misschien wel een missie.” Dat is meteen ook de reden waarom hij zijn medegevangenen op de vingers durft te tikken als die zich volgens hem misdragen. “Ik pak ze dan vast bij hun kraag en trek ze naar binnen in mijn cel, want dat is de enige plaats waar geen camera hangt”, knipoogt hij.

De respons uit de buitenwereld doet Paul deugd. Maar dé spilfiguur in zijn leven was ongetwijfeld zijn grootmoeder. “Jammer genoeg is ze er niet meer. Mijn vader was een begrafenisondernemer, dus ik heb veel mensen zien gaan. Maar toch... (*stilte*) Ik herinner me nog goed dat ze zei: ‘Jongen, als je dertig jaar wordt, zal het beter met je gaan.’ Ik ben er ondertussen 34 en kijk waar ik nu zit. Eigenlijk wou ik dat ik haar wat meer had gespaard.” Een maand na ons gesprek heeft Paul de gevangenis van Maastricht verlaten. Hij is geïnterneerd in een psychiatrische instelling, waar hij op medisch vlak beter opgevolgd kan worden, zo vertelt zijn voormalige cipier.

‘Na drieënhalf jaar proefde ik soms nog de smaak van cocaïne in mijn mond’